

Armádní generál Josef VOTRUBA

* 8. 11. 1879 Debř, okr. Mladá Boleslav

† 7. 10. 1959 Praha



Vyrostl v selské rodině Josefa Votruby a Marie, rozené Nedvědové v Pojizeří. Po ukončení obecné školy v Debři přerušil z rodinných důvodů 15. 7. 1896 studium státního vyššího gymnázia s vyučovací řečí českou v Mladé Boleslavi a v září nastoupil do kadetní školy pro zeměbranu ve Vídni, kterou absolvoval 18. 8. 1899 s výtečným prospěchem. V hodnosti kadeta byl přidělen k zeměbrancekému pěšímu pluku 8 v Praze, kde postupně zastával funkce velitele čety, praporečnicka a dočasně také správce praporečnického skladiště. Odtud byl poručík Votruba (povýšen 1. 11. 1900) k zeměbrancekému pluku 25 do Kroměříže. 1. 10. 1904 začal

studovat zeměbrancecký důstojnický kurz ve Vídni, který ukončil 1. 8. 1905 s „*prospěchem velmi dobrým*“. Po krátkém působení u mateřského pluku se vrátil do Vídně, kde od října studoval válečnou školu. V průběhu studia, 1. 5. 1906, byl jmenován nadporučíkem.

Když absolvoval školu s „*prospěchem velmi dobrým a způsobilostí pro generální štáb velmi dobrou*“, vrátil se k pluku do Kroměříže, kde byl 1. 11. 1907 ustanoven praporečnickem, později plukovním pobočníkem. Po roce byl už přidělen ke generálnímu štábu ve funkci štábního důstojníka u velitelství 46. pěší divize v Krakově. Dnem 1. 5. 1912 byl povýšen na kapitána generálního štábu a od 30. 3. 1913 působil u vrchního velitelství zeměbrany ve Vídni.

Po vypuknutí první světové války byl 1. 8. 1914 zařazen do operačního oddělení velitelství 1. armády, kde se podílel na plánování a zabezpečení jejich operací na ruské frontě, tedy i záříjové ofenzívy proti Lublinu a ústupu k Visle, říjnových bojů u Krasniku a Iwangórodu, následného ústupu u Dunajce a na Krakov i pozičních bojů ve Slezsku. Dne 1. 3. 1915 byl dočasně přidělen k velitelství 12. pěší divize v úseku Gorlice. Již po třech týdnech byl odeslán na Balkán k nově vytvořené 58. pěší divizi v oblasti Bjelina-Višegrad.

Krátce po vstupu Italského království do války se „Votrubova“ divize přemístila do Istrie, kde se zúčastnila obrany tolmeinského předmostí. Tehdy převzal funkci přednosta operačního oddělení divize, s níž se zúčastnil první a čtvrté sočské bitvy u Görzu.

Dnem 1. 4. 1916 pak převzal velení domobraneckého praporu 75, dislokovaném v prostoru Celnice, ale již koncem července se vrátil ke štábu 58. pěší divize a 1. 10. se stal jejím náčelníkem štábu. Divize měla 21-28 pěších praporů a až 49 dělostřeleckých baterií. Ve funkci byl k 1. 2. 1917 jmenován majorem a zúčastnil se všech bojových akcí divize: v listopadu 1916 deváté sočské bitvy, v květnu 1917 desáté, v srpnu a září jedenácté, v říjnu a listopadu ofenzivy po průlomu u Caporetta. Po stabilizaci fronty na Piavě divize působila v prostoru Santa Polo di Piave až do léta 1918, kdy se neúspěšně pokusila o prolomení fronty u Grave do Papadopoli. Dnem 15. 9. 1918 byl major Votruba přemístěn k ministerstvu války do Vídně a ustanoven zástupcem přednosta 5. oddělení a referentem pro výcvik a služební výcvikové předpisy. Vyhlášení příměří a následný rozpad Rakouska-Uherska krátce přerušily jeho vojenskou kariéru, neboť již 1. 11. 1918 nastoupil službu v československé armádě u zplnomocněnce republiky ve Vídni. Výnosem ministerstva národní obrany byl 1. 12. jmenován přednostou vojenského odboru V-II československé vojenské likvidační komise u zplnomocněnce ČSR ve Vídni „*k řízení písemné a věcné rozluky záležitostí osobních, zajateckých, pozůstalostních, dále materiálu železničního, telegrafického a automobilového*“. Po ukončení prací ve Vídni byl odeslán na Slovensko, kde byl 20. 5. 1919 ustanoven prvním pobočníkem velitele 2. pěší divize, která odolávala postupu maďarských jednotek u Zvolenu, Banské Bystrice, Banské Štiavnice a Hronské Břežnice na středním Slovensku. 1. 6. převzal funkci náčelníka štábu divize a společně s jejím velitelem, plukovníkem Josefem Šnejdárkem, vypracoval plány postupných akcí, které měly největší úspěchy ve válce s Maďarskem. V době zahájení útoku byl 15. 6. ustanoven náčelníkem štábu nově postavené 4. pěší divize (od 1. 1. 1920 11. divize), která útočila na levém křídle 2. pěší divize v úseku Čadca, Orava a Spiš.

Po uzavření příměří, 25. 6., byl major Votruba přijat do československé armády v hodnosti majora generálního štábu (k 1. 11. již podplukovník) a přemístil se v polovině října s divizí do posádky v Košicích. Dnem 1. 6. 1920 byl ustanoven náčelníkem štábu 3. divize v Litoměřicích. Mezi 20. 3. - 15. 5. 1921 se podílel na provedení písemné rozluky bývalého generálního štábu ve Vídni. Jeho tehdejší velitel generál Antonín Rada o Votrubovi ve služebním hodnocení uvedl: „*Pevná, čestná, velice živá povaha, jest bodrý, přesný, cílevědomý a důsledný, rozvážný, praktický a odhodlaný*.“ Dnem 20. 12. 1922 byl mimo pořadí povýšen do hodnosti plukovníka. Za službu náčelníka štábu 3. pěší divize obdržel pochvalné uznání velitele divize, neboť podle jeho názoru plukovník Votruba byl: „*Výborný důstojník, čestné, živé povahy, rozsáhlých vědomostí, velice schopný, rozhodný a samostatný. Ovládá službu náčelníka štábu divize v každém směru jistě a s výborným přehledem, je zkušený, spolehlivý a svědomitý pomocník velitelův. V konceptu velice zručný a přesný, vůbec pilný a iniciativní pracovník s nejlepším úspěchem*.“

Votruba dosud vykonával především štábní funkce, a proto podle tehdejšího kariérního řádu československé armády byl přemístěn dnem 17. 11. 1923 k pěšímu pluku 30 ve Vysokém Mýtě a ustanoven jeho velitelem. Jeho nadřízený, velitel 8. pěší brigády, generál Mikuláš Číla, po roční zkušenosti konstatoval: „*Velmi pracovitý*

důstojník, živé, energické povahy, služby a předpisů znalý, má pevná a praktická rozhodnutí, o jejichž uskutečnění s chutí a vytrvalostí pracuje. Vnikl do pluku úplně a pronikavě, změnil jeho úroveň, jak ve smyslu morálním, tak i v hospodářství. Tradici pluku vyzvedl i požívá autority i úcty. Jest egoistou pro svůj pluk – což lze jen vítati, ovšem pokud to nepovede k nedorozuměním s nadřízenými velitelstvími. Dosavadní jeho působení mohu označiti jako výborné.“

Již 1. 1. 1925 plukovník Votruba převzal zatímně a 1. 10. definitivně velení 8. pěší brigády ve Vysokém Mýtě. V nové funkci si opět vedl výborně, neboť jeho nadřízený, velitel 4. divize, generál Ludvík Krejčí, v hodnocení z roku 1926 uvedl: „... *Velmi svědomitý a pracovitý. Má rozsáhlé vojenské vědomosti a válečnou zkušenost co důstojník gen. štábu. Velmi bystrého úsudku, taktické úvahy řeší správně. Rozhodnutí jeho jsou jasná, přesná a při tom rychlá. Má správné názory o užití vlastních zbraní a služeb. Zkušený důstojník v každém ohledu. Voják tělem i duší.*“

Začátkem listopadu 1926 byl povolán do pětiměsíčního kurzu pro generály a plukovníky v Praze, který absolvoval s „*prospěchem velmi dobrým*“. Podle závěrečného hodnocení velitele Válečné školy francouzského generála Le Biévec byl plukovník Votruba: „*Důstojník mající velké zkušenosti a velmi rozsáhlé vojenské znalosti. Velmi jasného ducha a má jistý úsudek, umí se rychle a správně rozhodnouti jak na mapě, tak i v terénu. Je klidný a rozvážený, pracoval značně a získal výborné výsledky.*“

Řídil osobně cvičení na mapě z taktiky pěchoty a zhostil se svého úkolu velmi dobře. Musí býti velmi dobrým instruktorem. Schopen již nyní převzít velení divize.“

V následujících letech Votruba vykonal „*zkušenou*“ u zemského vojenského velitelství v Praze. Před odchodem do nové funkce obdržel pochvalné uznání velitele 4. pěší divize a zemského vojenského velitele v Praze za službu velitele pěšího pluku 30. a 8. pěší brigády, kterou vykonával „*vždy s největší svědomitostí, pílí a k úplné spokojenosti. Ukázal se nejen jako svědomitý a pracovitý velitel, ale jako spravedlivý a pečlivý představený.*“ Nadřízení mu současně popřáli „*plného zdaru v jeho novém úřadě*“. Dekretem prezidenta republiky byl totiž dnem 30. 11. 1927 ustanoven velitelem 2. horské brigády ve Spišské Nové Vsi.

Také zde díky své energii a iniciativě dosáhl výborných výsledků ve výcviku brigády, a proto byl dnem 1. 5. 1928 jmenován do hodnosti brigádního generála, 28. 2. 1929 ustanoven prvním zástupcem náčelníka hlavního štábu čs. branné moci (armádního generála Jana Syrového) a 30. 12. 1930 povýšen na divizního generála. „*Vyzbrojen bohatými zkušenostmi a znalostí vojenskými, rychle se zapracoval a všestranně uplatňuje svůj zralý názor na organizaci a potřeby vojenské.*“ Ve dnech 7. 11. – 30. 11. 1930 absolvoval informační kurz pro generály ve Versailles.

Po dovolené převzal dne 2. 11. 1931 velení 10. pěší divize v Banské Bystrici. I zde dosáhl výtečných úspěchů, divize byla „*dobře vycvičena*“. Když byl armádní generál přeložen do výslužby, převzal generál Votruba 31. 3. 1935 zatímní velení zemského vojenského velitelství v Bratislavě (definitivně ustanoven 30. 6. 1936). K 1. 1. 1937 byl povýšen do hodnosti armádního generála.

V kritickém září 1938 se stal velitelem 3. armády, která po ukončení mobilizace zajišťovala hranice s Maďarskem. Opět se osvědčil, a tak od 4. 10. velel 4. armádě na jižní Moravě. Vzhledem k zhoršujícímu se zdravotnímu stavu byl generál Votruba nucen požádat o přeložení do výslužby, a tak byl k 1. 1. 1939 penzionován.

Zůstal v Bratislavě, avšak po vzniku samostatného Slovenského státu požádal o přemístění do Čech. Ač velmi nemocen, byl 1. 5. 1939 přestěhován do Prahy. Zámecká cukrovka si nakonec vybrala svoji daň: generál Votruba oslepl a musely mu být amputovány obě nohy.

Poválečná přijímací komise pro důstojníky a rotmistry sice přijala jeho nemoc „jako absolutní nemožnost účastnit se domácího odboje“, přesto nebyl uchráněn vyšetřování vzhledem k národnosti své manželky. Votruba se totiž 9. 1. 1919 oženil s Němkou. Ta se v roce 1930 přihlásila k české národnosti, ale v roce 1941 zažádala o německou státní příslušnost a od roku 1942 měla potravinové lístky s označením „D“. Nepochybně tak učinila v zájmu svého manžela, aby mu zajistila kvalitnější jídelníček. Šetření skončilo až v dubnu 1947, kdy byl Votruba dnem 30. 4. povolán do činné služby podle paragrafu 1, odst. 1 a 14 zák. č. 72 Sb. z 6. 3. 1946 jako důstojník československé branné moci z povolání v hodnosti armádního generála. Týmž dnem byl propuštěn z činné služby vojenské a 1. 5. přeložen do výslužby. Teprve poté mu mohly být vypláceny požitky armádního generála ve výslužbě, avšak ne dlouho.

V létě 1950 byl degradován na vojína, násilně vystěhován z rodinné vily v Praze, byl mu odňat i důchod ...

PhDr. Zdeněk Vališ